

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 269. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1912. november 26.

Véres vasárnap.

(—a.) Bár minden figyelmünk a külpolitikai bonyodalmakra és az ezzel összefüggő nagy kérdésekre és eseményekre van összpontosítva, mégis ezek mellett is előtérbe tolnak a belpolitikai zavarok vasárnapi eseményei, még pedig véres eseményei.

Az ellenzéki népgyűléseknek fél év óta igen kirívóan és szomorúan jellemző tünete, hogy azokat nem annyira az egyesült ellenzék, mint inkább a nemzetközi szociáldemokrata párt rendezi. A pártvezérek közt a kolozsvári népgyűlés óta Apponyi, Kossuth, Károly, Mihály, Zichy Aladár, Batthyány Tivadar és Rakovszky mellett most már megjelenik — Bokányi Dezső és Kunfi Zsigmond is. Ennek következtében aztán a népgyűlések szónoki tribünje körül nem annyira a józan magyar nép színe java sereglett, hanem Bokányiék szánandó áldozata, kiket a szakszervezetekből terelnek oda a párttitkárok.

A nemzetközi szociáldemokraták aztán nem elégednek meg azzal, hogy követelik az általános titkos választójogot és abcugolják Lukácsot és Tiszát, hanem — és ez a veszedelmes tünet — éltetik a köztársaságot.

Ilyen kivánság nem jöhet a józan magyar nép szívéből. A magyar nép ha még oly függetlenségi érzelmű is, mindig hü volt királyához és az ma is.

A történelmi tradícióhoz nevelődve érzi a magyar nép, hogy a nemzet sorsa a legszorosabban összefügg királyával, kihez a megpróbáltatások nehéz éveiben is példás

hűséggel ragaszkodott. A páholyokból dirigált szakszervezetekben azonban nem a nemzeti hagyományokat ápolják, hanem a történelmi materializmus vessző paripáján lovagolnak. Előttük a Kinizsiek, Hunyadiak és Rákócziak kulturbestiák, történelmünk nagy alakjai vevetséges figurák, a haza divatból kiment fogalom, a királyi tekintély lejáratása, a trón és oltár megingatása legfőbb törekvésük, végcéljuk.

Most már, hogy egy ideig különösen Kristóffyék gyászos emlékü idejében minden megvolt engedve nekik, abban a téves képzelődésben élnek, hogy eljött az idő az ábrándjaik megvalósítására. Megerősítette őket e nagy tévedésükben az a sajnálatos tünet (mi szeretnénk, ha csak tünet maradna), hogy ott látták körükben a magyar arisztokrácia olyan neves képviselőit, mint Andrássy Gyula, Apponyi Albertet, Károlyi Mihályt és Zichy Aladárt. Bizonyára azt hitték, hogy ezeket is olyan célok vezették körükbe, mint a Kunfi Zsigmondokat és Ágoston Pétereket.

Maguk közt gondolván magukat, egyik másik elvtárs ajakán felhangzott szívük titkos vágya a vezéreik által végcélul kitűzött köztársaság anarchia után.

Apponyi nem hagyta szó nélkül, nyomban tiltakozott ellene s kijelentette, hogy ha tovább is ilyeneket kiáltoznak, ott hagyja a népgyűlést. A vidéken ez az intelm használt, ott még nem fajultak el annyira az állapotok.

Vasárnap azonban Budapesten volt népgyűlés, amelynek tömegét persze legnagyobb részben Bokányiék seregei szolgáltatták.

Itt már a rendőrség képviselőjé-

nek ismételt felszólítása sem használt, sőt az erélyes fellépésre megvadultak az elvtársak és egy meglőtt rendőr vére áztatta az utca kövezetét.

Végtelenül szomorú és kétségbeejtő, hogy ennyire jutottunk. Ezen nem lehet segíteni azzal, hogy az ellenzék az értekezleten a kormányra hárítja a felelősséget. A kormány tudja, hogy felelős a rendért s éppen felelőssége tudatában tett idejében kellő lépéseket a rend megővésére. Itt más egyébre van szükség: a nemzet jobbainak valahára komolyan össze kell fogniok legvitálisabb nemzeti érdekeink megővésére. Ezt most már nemcsak a külügyi bonyodalom sürgeti, hanem belső állapotainknak ziláltsága is.

Andrássy Gyula Kassán.

Kassáról jelentik: Kassán vasárnap népgyűlést rendezett az ellenzék, amelyen Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Mezőssy Béla és Károlyi Mihály gróf is megjelentek.

A képviselőket nagy tömeg fogadta és — mint egy félhivatalos távirat mondja — Apponyi szociálisták által körülvéve vonult be a városba, a *Marsiellaise* hangjai mellett.

A menet bevonulása alkalmával a Kossuth Lajos-utca egyik erkélyéről egy ügyvéd lekiáltott:

— Éljen a köztársaság!

A gyűlés a Schalkház nagytermében folyt le nagyszámu ellenzéki polgár és szocialista munkás részvételével.

Az első szónok Andrássy Gyula gróf volt, aki főképpen Tisza István gróffal polemizált. Rámutatott azokra a hibákra, amelyekkel Tisza s Lukács a helyzetet annyira kiélesítették. Ezek okozták, hogy az ellenzék egységesebb, mint valaha volt és hogy az

Nagy Karácsonyi Ocassió

Raktárain összes cikkei november 18-tól deczember 31-ig leszállított árban árusítatnak.

Czillér Imre

nagyáruház

Szent László-tér 1. Fiók-üzletek: Szent László-tér 6. és Rákóczi-ut 7. sz.

országot pártpolitikai harcok emésztik, amikor minden házfiasan érző politikusknak az erők tömörítésén kellene közreműkölni.

Majd Apponyi, Mezőssy és Károlyi Mihály gróf beszéltek nagy tetszés mellett és újra hangsúlyozták, hogy a kibontakozásnak nincs más alapja, mint Tisza és Lukács távozása és ezzel a parlamenti jogrenden esett sérelem orvoslása.

A népgyűlés ily értelmű határozati javaslatot fogadott el.

Szerb konfliktus.

Péter király Belgrádban van és így Pasicnak meg kell adni végre a választ, amelyre már két hét óta vár nemcsak a monarchia, hanem egész Európa. A helyzet egyelőre változatlan és senki sem tudja, mit hoz a jövő.

Oroszországnak ujabban alaposan meggyűlt a baja Kinával, ahol már — bécsi hírek szerint — mozgósítanak és lesik, hogy Oroszország lekösse magát Szerbia miatt. Könnyen lehet, hogy ez új fordulat miatt Oroszország nemsokára békésebb hurokat fog pengetni és Szerbia sem lesz sokáig harcias.

Edl konzul értesítette a külügyminiszteriumot, hogy Prohászka konzul Prizrendben van.

Kedvezőbb a helyzet.

Berlin, nov. 25.

Ha a nemzetközi helyzetben tegnap óta egyáltalában történt változás, úgy az csak kedvező lehet. Az osztrák-magyar trónörökös és Schemua vezérkari főnök látogatása alkalmával itt folytatott tárgyalások bizonyára hatással voltak azokra a körökre is, amelyek az európai békét megbolygatni igyekeznek.

Kína és Japán.

Bécs, nov. 25.

A „Morgen“ című Bécsben megjelenő lap mai száma igen előkelő és megbízható helyről kapott értesülés alapján közli, hogy Kína és Japán elrendelték a mozgósítást Oroszország ellen.

Edl utja.

Belgrád, november 25.

Az osztrák-magyar követség értesülést kapott, hogy Edl konzul tegnap Üszkűbbe érkezett és ma Prizrendbe folytatta útját.

Prohászka Prizrendben.

Bécs, november 25.

A külügyminiszterium sifirozott táviratot kapott Edl konzultól, hogy Üszkűbben szerzett információi szerint Prohászka konzul csakugyan Prizrendben van. Edl konzul Üszkűbből kocsin folytatja útját Prizrendbe, ahová a legjobb esetben is csak három nap múlva érkezik meg. Utjában hatalmas katonai eszközt kíséri.

Még nincs fordulat.

Bécs, nov. 25.

Csütörtök óta a helyzet rendkívül komoly lett. Csütörtökön az orosz kormány

hirtelen megváltoztatta álláspontját a szerbiai kikötő kérdésében. Szasonov kijelentette, hogy Oroszország kénytelen Szerbiának az adriai kikötőre vonatkozó követelését támogatni és arra kérte a német kormányt, hogy igyekezzék a bécsi kabinetet rábírní, hogy Szerbiával szemben engedékenyebb legyen. A berlini kormány határozottan visszautasította az orosz kabinetnek ezt a kívánását s ezóta nagyon kicsuesusodott a helyzet. Nem igaz tehát az orosz lapoknak az a híre, hogy Németország elvállalta volna a közvetítést Ausztria-Magyarország és Szerbia között. Az sem igaz, hogy Henrik porosz herceg Pétervárra utazott volna, azért, hogy a bécsi és az orosz kabinet között a jó egyetértést helyreállítsa. Az osztrák és magyar és orosz álláspont között való közvetítésről már azért sem lehet szó, mert erre nincsen semmiféle alap. Az osztrák és magyar külügyi kormány ismertette követeléseinek minimumát és ebből egy hajszálnyit sem hajlandó engedni.

Elhárult a veszedelem.

Páris, nov. 25.

Berlinből jelenti a *Matin* tudósítója: A helyzet enyhült és a német politika úgy vélekedik, hogy a nemzetközi veszedelem elhárult.

Azt kívánják német részről, hogy a pétervári kormány tegyen megnyugtató nyilatkozatot katonai készülődéseit illetően s jelentse ki, hogy azok nem irányulnak Ausztria-Magyarország, vagy a német birodalom ellen. Henrik porosz herceg állítólag ezért utazik a cárhoz.

Danev a békéről.

Szófia, nov. 25.

Danev, a szobranje elnöke s Gueskov alelnök visszatértek Musztafa-Pasából. Danev elnök a béke kilátásairól így nyilatkozott:

— Budapesti küldetésem óta az ügyek a legnagyobb rendben folynak, a béke feltételeit mi fogjuk diktálni s ez a béke mind Bulgáriának, mind Európának kedvező lesz.

A szerbek Bosznia határán.

Róma, nov. 25.

Hiteles forrásból nyert értesülésünk szerint a szerb hadvezetőség elrendelte, hogy minden rendelkezésére álló csapatot Bosznia határára vonuljon.

Ugron Istvánt nem hívják vissza.

Budapest, nov. 25.

Az a hír volt elterjedve, hogy Ugron Istvánt vissza fogják hívni. Ez a hír nem felel meg a valóságnak, mert a további tárgyalásokat is Ugron István útján akarják folytatni.

Letartóztatott szerb lelkész.

Pancsova, nov. 25.

Ma az ügyészség letartóztatta Davidovics szerb lelkészt. A lelkész lázított a magyarság ellen és hazafiatlan beszédet mondott.

A BALKÁNI HÁBORÚ.

Bolgár veszteség.

Konstantinápoly, nov. 25.

Egy török estilap jelentése szerint a drinápolyi őrség tegnap ismét sikeres kirohanást intézett Kirk-Kilissze irányában. A bolgároknak számos halottjuk és sebesültjük volt.

A kolera.

Konstantinápoly, nov. 25.

A város lakossága és a menekülők közt tegnap 60 koleraesetet állapítottak meg. Eddig mindössze 531 koleraeset volt, köztük 247 halálos kimenetelű. A kolerában elhunyt török katonák számát ötezerre becsülik.

Letartóztatják az ifjutörököket.

Konstantinápoly, nov. 25.

Az ifjutörökök letartóztatása egyre tart. A szaloniki valit is letartóztatták, ámbar 6 nem tartozik a ifjutörökökhöz.

A béketárgyalások.

Konstantinápoly, nov. 25.

A porta Nazim pasa főparancsnokon kívül Resid pasa kereskedelmi minisztert, Nizam pasa berlini török nagykövetet és Hadi pasa tábornokot nevezte ki a béketárgyalások felhatalmazottjaivá. Ezek majd érintkezésbe lépnek a bolgár teljhatalmazottakkal, hogy megállapítsák a fegyverszünet feltételeit, amint Bulgária módosítja eddigi feltételeit.

A bolgárok követelnek.

Szófia, nov. 25.

Bulgária követelése Törökországgal szemben első sorban az, hogy Törökország minden megszállott részről mondjon le, másodsorban a csataldzsaí vonalat adja át végül 700 millió frank hadisarcot fizessen a hadviselő államoknak.

A szövetkezett ellenzék értekezlete.

A szövetkezett ellenzéki pártok képviselői tegnap reggel a néppárt klubhelyiségében Molnár János elnöklésével együttes értekezletet tartott. Mindenekelőtt kiküldték az értekezlet néhány tagját a parlament elé, hogy meggyőződést szerezzenek arról, vajjon továbbra is fegyveres készütség tartja-e megszállva az országgyűlés helyiségeit. Miután ezek azt jelentették, hogy áll a kordon, nem is kísérelték meg a bejutást. Ezután rátértek a tegnapi események tárgyalására.

Barabás Béla szólalt fel először és kifejtette, hogy a főkapitány már a gyűlés tudomásvételét tartalmazó végzésében azt az utasítást tette meg, hogy ha a gyűlésen az uralkodóház, vagy a király személyét sértenék, avagy a kormány és az országgyűlés ellen, vagy pedig egyáltalán a fellettes hatóság ellen kifakadások hangzanának el, a rendőrségnek kötelessége lesz a gyűlést karhatalommal feloszlatni. Én a gyűlés megkezdése előtt, — ugymond, — a pódiumra mentem fel és alig hangzott el néhány felkiáltás, amikor Rédey rendőrtisztviselő odajött hozzám és azt állította,

hogy a köztársaságot éljenezték és emiatt kénytelen a gyűlést feloszlatni.

Egry Béla konstatálja, hogy a rendőri sajtóiroda kommunikációja valótlanosságot állított, mert a gyűlés színhelyén mindössze négy-öt helyről hangzott el a köztársaság éljenezése. A Tattersál udvarán és a gyűlés színhelyén egyetlen lövés sem hangzott el. A lövések csak a Tattersál és a pályaudvar közötti térségen történtek, de már csak akkor, amidőn a közönség ki volt szorítva a Tattersálból.

Gróf Batthyány Tivadar szólalt fel ezután. Indítványozta, mondja ki az értekezlet, hogy a szövetkezett pártok értekezlete mindezekért a felelőséget a kormányra és közegeire hárítja.

A szövetkezett ellenzéki pártok értekezlete a tiltakozás megszervezése és a gyűlés kommunikációjának elkészítése után véget ért.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 25.

Elnök **Tisza** István gróf. Jelenti, hogy **Vojnich** István báró indítványt nyújtott át neki, melyben kéri mondja ki a ház, hogy naponként csak egy ülést tartson és pedig délelőtt 10 órától délután 2 óráig folytatódóan. Az indítvány felett a legközelebbi ülésén egyszerű szavazattal dönt a ház.

Az **Elnök** ezután szóvá teszi, hogy állást kellett foglalni a kizárt képviselők ügyében. A méltányosság úgy hozza magával, hogy nemcsak a plenáris ülések, hanem a bizottsági ülések is beszámíttassanak. Tekintettel tehát arra, hogy szeptember 8-tól kezdődőleg 18 napon volt ülés, beszámítva a delegáció üléseit is, a 15 napra kizárt képviselők és pedig **Zichy** Aladár, **Batthyány** Tivadar gróf, **Mandsorff** Géza báró és **Győrffy** Gyula kizáratása tehát lejárt és így ők a Ház további ülésein részt vehetnek. Ugyan- csak részt vehet a Ház ülésén **Kovács** Gyula is, mert az ő 33 ülésre szóló kizáratása is letelt. (Derültség.) Jelenti ezután az elnök, hogy a bizottsági ülésezések idejére is kénytelen volt karhatalmat igénybe venni, mert nem engedheti meg, hogy a tárgyalások bárki által is megzavartassanak és ugyanezeket az intézkedéseket szándékozik megtenni a jövőben is. A Ház a bejelentést tudomásul veszi. Elparentálja ezután **Jeszzenszky** Ferenc elhunyt Kossuth-párti képviselőt s indítványára az elhunyt emlékét a Ház mai ülésének jegyzőkönyvében fogják megörökíteni. Bemutatja **Greskovits** Vilmos levelét, melyben ez bejelenti mandátumáról való lemondását. A megüresedett kerületben a választás kiírása iránt intézkedni fog, amihez a Ház is hozzájárul.

Jelenti továbbá, hogy a pénzügyi és közigazgatási bizottság tagjai az elhalálozások és lemondások folytán nem ütik meg a házszabályok által meghatározott számárányt, miért is indítványozza, hogy a bizottsági helyek a Ház legközelebbi ülésén betöltesenek.

Hazai Samu báró honvédelmi miniszter betérjeszti az 1913. évi ujoncmegajánlásról szóló törvényjavaslatot és több apró jelentést, amelyeket a véderő bizottsághoz utasítanak.

Székely Ferenc igazságügyminiszter betérjeszti a váltó és csekkek lejáratának meghosszabbításáról és az új egyenes állami adók életbeléptetéséről szóló törvényjavaslatokat.

Bemutatja továbbá a statisztikai hivatal jövő évi programját.

Beöthy László kereskedelmi miniszter

terjesztett még be néhány vicinális vasutról szóló törvényjavaslatot.

Az **elnök** ezután indítványozta, hogy a ház legközelebbi ülését *szerdán délelőtt* tartsa s annak napirendjére a **Vojnich**-féle indítvány megszavazásán kívül a bizottsági tagok megválasztása legyen kitűzve. A ház így határoz.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés 11 órakor véget ért.

A kongregációi nagygyűlés.

Lélekemelő, fényes ünnepe volt a keresztény Magyarországnak a kongregációk budapesti otthonának fölavatása.

Az **Hornyánszky**-utcán emelkedik a gyönyörű, impozáns épület. Pompás előcsarnokból és lépcsőházból nyílnak minden oldalra a szebbnél-szebb helyiségek. Központja az épületnek a kápolna, melyben a kongreganisták ájtatosságait végzik. Van pazar kényelemmel berendezett társalgó, tágas, hatalmas tanácsterem, az elnöki emelvényen a Boldogságos Szűz szobrával, könyvtár, magisztrátusi szoba. Külön tanácstermek van az ifjusági kongregációknak, lent pedig, a földszinten 300 vendég befogadására alkalmas étkező helyiség.

Az épületben diákinternátus is van, teljesen modern berendezéssel, kivált főiskolai hallgatók részére; ugyanez ott van a **Mária Kongregáció** című lap szerkesztősége. **P. Bus** Jakab és **P. Bangha** Béla a Jézus társaságnak ez a két nagyészü, zseniális tagja csaknem minden idejüket a kongregációknak szentelik s innen irányítják az egyre fejlődő mozgalmakat.

Szombaton este az **Urak Kongregációja** előértekezletet és barátságos összejövetelt tartott. **Vasárnap** reggel 8 órakor a kongreganisták közösen járultak a szent áldozáshoz a **Szent István bazilikában**; az óriási templom egészen megtelt az ezer és ezer kongreganistával, úgy hogy bár az egri érsek és még öt püspök, köztük **Nagyvéradról**, **Fetser** Antal püspök áldoztattak, mégis legalább egy félóráig eltartott, míg valamennyi jelenlévő magához vehette az Ur testét.

D. e. 10-kor ment végbe az Otthon megáldása és ünnepélyes átadása gróf **Zichy** János miniszter, a püspöki kar több tagja és óriási közönség jelenlétében; fél 12-kor ifjusági matiné rendeztek szép sikerrel.

Délután szakosztályi tanácskozások folytak, este 6 órakor pedig a **Vigadó** nagytermében fényes sikerű ünnepélyt rendeztek 10,000 főnyi közönség jelenlétében; utána társas vacsora következett.

Feledhetetlen szép napjai voltak ezek a kongregációknak. Nagyváradi különféle kongregációi mind képviselve voltak s a nagyváradi kongregációk jelentőségéhez méltó előkelő szerepet vittek a tanácskozásokon.

A **III. Országos kongregációi nagygyűlés**. A magyarországi kongregációk harmadik országos nagygyűlésének harmadik napja reggel 8 órakor a vasárnap felavatott **Kongregációi Otthon** kápolnájában ünnepi szentmisével kezdődött, amelyet sipeki **Balás** Lajos roznói megyéspüspök pontifikált. Kilenec órakor az **Országos Kongregációi Bizottság** nagyválasztmánya tartott bizalmas gyűlést, amelyen a két napos tanácskozáson elhangzott indítványok keresztülviteléről tanácskoztak. Délelőtt 10 órakor dr. **Glattfel-**

der Gyula csanádi püspök elnöklete alatt a **női kongregációk** sajtószakosztályai és a **sajtó-hölgybizottság** közös értekezletet tartottak, melyen a fővárosból és a vidékről igen előkelő hölgyközönség vett részt. Az arisztokrata családoknak számos tagja ott volt és megjelent dr. **Horváth** Győző kalocsai segédpüspök is. Az értekezlet első előadója **Varjas** Endre hittanár volt, aki a sajtószakosztályok feladatairól beszélt nagy gyakorlati érzéssel. Báró **Barkóczy** Ilona alapítványi hölgy a sajtó hölgybizottság központjának munkásságát ismertette, amely főképp katolikus lapok terjesztésében és katolikus ellenes lapok kiküszöbölésében áll. A vidéki kiküldöttek beszámolóit után **Páter Bangha** Béla S. J. és dr. **Glattfelder** Gyula püspök lelkes szavakkal buzdították a katolikus hölgyeket a katolikus sajtó ápolására.

Szétgergetett népgyűlés.

Tüntetés a köztársaság mellett

Vasárnap ismét ember vér folyt Budapesten. A Választójog Országos Szövetsége népgyűlést hívott össze az általános választójog érdekében. Az összegyűlt nagyon vegyes érzelmű nép közül azonban egyesek a köztársaság mellett tüntettek s szidták a dinasztíát, a kormányt, amiből azután olyan kavardás keletkezett, hogy a rendőrség a fegyverét használta, mikor már revolverre került a sor.

A tömegből valaki rálőtt a rendőrségre s egy rendőrt súlyosan megsebesített. Összesen 11 rendőr szenvedett kisebb-nagyobb sérelmet, a tüntetők közül pedig rengeteg sok ember megsebesült — **Bokányi** nagyobb dicsőségére.

A főkapitány csak úgy engedélyezte a gyűlés megtartását, hogy ha ő Felsége, a kormányforma, a kormány, a hatóságok ellen becsúszó kiáltások hangzanak el, a gyűlést azonnal oszlassa fel a rendőrség.

Ez csakhamar be is következett, még mielőtt a népgyűlést megkezdték volna.

Mintegy háromezer ember volt már a **Tattersallban** és elmúlt a kezdetül bejelentett két óra, de a bejelentők, a rendezők és bejelentett szónokok közül senki sem jelentkezett. A hatósági biztosul kiküldött **Rhédey** Miklós rendőrtanácsos ott ült a helyén, de a gyűlést megkezdeni nem lehetett. A gyűlésen a résztvevők türelmetlenkedni kezdtek s egyszerre csak az egyik sarokból harsány hang kiáltotta bele a terembe:

— Le a dinasztíával!

Rhédey rendőrtanácsos idegesen ugrott fel helyéről:

— Nem türhetem, hogy ilyen felkiáltások hangozhassanak.

— Eljen a köztársaság! — kiáltotta erre egy másik hang.

— Utoljára figyelmeztetem önöket, hogy feloszlatom a gyűlést, még mielőtt formálisan megalakult volna, ha ilyen közbeszólások hallatszanak.

Megindult erre — állítólag agent provokátorok csinálták — a gyalázó kifejezések áradata. Szidták a kormányt, a hatóságokat, a dinasztíát és éltették a köztársaságot. **Rhédey** tanácsos a gyűlés egybehívóit kereste, de azok nem voltak ott. Erre bekiáltott a terembe:

— A gyűlést feloszlatom!

Erre elhagyta az emelvényt és a **Tattersall** előtt intézkedő **Jeszzenszky** Gellért

tanácsosnak utasítást adott a terem kiürítésére.

A szétoszlás minden nagyobb baj nélkül sikerült, de a Tattersall udvarán a zaj, a láрма megtízszereződött.

Egyszerre csak kövek kezdtek repülni a rendőrök felé, majd valóságos közpörrel árasztották el a rendőröket. Közben eldőlt az első revolverlövés, amelyet több is követett. Az egyik revolvergolyó Orge Nándor rendőr lovát találta, amely súlyosan megsebesült.

Ugyanekkor egy ismeretlen ember rávetette magát Jánossy Béla rendőrfelügyelőre mellénél fogva megragadta és a földhöz akarta vágni. A rendőrfelügyelő kirántotta kardját, hogy azzal védekezze. Ezt látva a közelben álló rendőrök, ők is kardot rántottak és nekítámadtak a tömegnek, amely most már hanyatt-homlok rohanva menekült. De a menekülés már késő volt, mert a rendőrök mindenkit ütöttek, vertek, akit csak elérhettek és nagyon sokan véres fejvel, vagy összevagdalt karral menekültek el. Ennél az attacknál százával sérültek meg az emberek, de csak kevesen jelentkeztek, mert féltek a rendőri büntetéstől.

Az utcára kivert tömeg erre a vicinális vasutat rohanta meg és ott tört és zuzott mindent, ami a keze ügyébe akadt. Egyszerre csak egy újabb revolverlövés hangzott el s a golyó az ott szolgálatban levő Szőre József 1681. számú rendőrt — aki a tömeget vissza akarta tartani — fején találta. Az életveszélyesen sérült rendőrt a mentők a Rókus-kórházba vitték.

A rendőrség erre egyik rohamot a másik után intézte a tömeg ellen, amíg a komolyan ellenszegülő tömeget szét tudta verni. Ezekben a pillanatokban érkezett meg a népgyűlés egyik szónoka, Bokányi Dezső, akinek elvtársai szemrehányást tettek a késésért és elmondták neki a történeteket.

— Gyerünk vissza! — mondotta Bokányi és a menekülő emberek egyrésze tényleg visszafordult, hogy a Tattersallba jusson.

Ebből újabb, még rettenetesebb kavargás keletkezett. A rendőrök kiméretlenül vagdalkoztak, szurták az embereket s ebben az újabb ütközetben tömérdek ember megsebesült.

E közben újabb rendőrcsapatok és csendőrök jöttek, akik aztán hamarosan szétkergették a tömeget. A tüntetők közül 86 embert állítottak elő a VI. és VII-ik kerületi kapitányságokra, ahol valamennyit 50—100 korona bírággal sujtottak.

Asztalos Gergely asztalosmunkást és Lerma Gyula géplakatost letartóztatták. Ezek állítólag Orge Nándor lovasrendőrre lőttek.

Később az Erzsébet-köruton, Az Est kirakata előtt gyülekezett egy sereg ember, hogy a football eredményeket megvárja. A tömeg, itt tüntetett. A rendőrök erre karddal támadtak a tömegnek és közülök sokat megsebesítettek.

A sebesültek közül csak nagyon kevesen jelentkeztek. A jelentkezett sebesültek a következők:

Kostyál József asztalos, Szücs Pál asztalos, Nagy Ede asztalos, Bíró Jánosné magánzónó, Brianszky Lajos asztalos, Kovács Márton cipészsegéd, László Lajos tanuló, László Mihály kereskedősegéd, Flamm József joghallgató, Tatár Flórián betűszedő, Kovács István földmivelő, Pessel Mór tanuló. Ezek vágott, szurt sebeket szenvedtek. A rendőrök közül megsérültek kődobálásból: Getty József 1142., Pataky Mátyás 1757., Majda József 1425., Nagy XIV. József 1760., Hanga János 2190., Papp Márton 1761., Bordács Alajos 2014., Tarr Gábor 819. és Csik II. János 2193. gyalogos rendőrök, Kovács Zsigmond lovasrendőr, és a meglőtt Szőre József rendőr.

A Népszövetség beszámolója.

Csoportvezetői értekezlet.

Vasárnap délután népes értekezletet tartottak a Katholikus Népszövetség csoportvezetői; az értekezletet, a helyi igazgató távollétében dr. Popity János helyettes igazgató vezette.

Elhatározták, hogy a december 8-ra tervezett ünnepélyt, miután azon a napon a díszterem főgimnáziumi ünnepély céljaira fog szolgálni, elhalasztják december 15-re.

Mint már megirtuk, gróf Széchenyi Miklós megyés püspök bőkezűsége kitűnő törvénytárhoz jutatta a népszövetségi jogvédő irodát. A csoportvezetők testületileg fogják a szervezet hálóját tolmácsolni s ebből a célból december 8-án tisztelegnek a megyés püspöknel. Gyülekezés 11 órakor a Kath. Kör helyiségében.

A népszövetségi nagygyűlés.

Zöldy Bertalan pénztárnok, a ki a Népszövetség kiküldöttje gyanánt részt vett az országos népszövetségi kongresszuson jelentést tett a nagygyűlésről.

Egy év eredményéről számolt be a Katholikus Népszövetség vezetősége a 17-én közgyűlésre egybe gyűlt tagjainak, de tulajdonképpen öt esztendő emberfeletti munkájának hatalmas eredményeit tudtuk meg itt. Érthető, hogy a vezetőség büszke öntudattal mutat rá arra a szociális munkára, melyet fáradhatatlan agitációval alkotott, mert hiszen az egész katolicizmus büszke ezekre az eredményekre. Mert megértük azt, amit még néhány év előtt alig mertünk volna hinni, hogy a magyar katolicizmus szervezhető, organizálható, hogy 300 ezer ember összehozható s ezeket együtt lehet tartani, az óriási táborral dolgozni, alkotni, demonstrálni lehet.

A statisztikai kimutatás csak holt számokat mutat be, s azért nem is hü képe a Népszövetség igazi munkájának. Az az eleven lüktető élet, mely ott él a Népszövetségben, a szociális eszmék, amelyek megvalósulnak keretében s az a jótékony vallás-erkölcsi hatás, melyet tagjaira gyakorol, ezek az igazi eredmények.

Azonban e számadatok is nagyon érdekesek. A tagok létszáma évről-évre szaporodik. Mig 1908-ban a tagok létszáma 140.469 volt, addig 1912. évben ez a szám 291.220-ra szökkent fel. A mult évi eredményhez hasonlítva a szaporodás 20.900. Ez az óriási taglétszám 3628 helyi szervezetbe oszlik szét. Ebből 2775 szervezetben a tagok száma 20-on felül, 853-ban pedig 20-on alul van. A szervező munka még mindig erőlyesen folyik és központi szónok 1229 gyűlésen vett részt.

Igen fontos munkát végez a Népszövetség az oktatás terén. Javára irandó, hogy elsőnek ismerte fel azt a fontos körülményt, hogy nem elegendő az, hogy a táborban nagy tömegek helyezkedjenek el, hanem szükséges azok gazdasági oktatása is. Ezt részben füzetei, naptárai, röpiratai és körlevelei által, részben pedig gazdasági természetű tanfolyamok útján akarja elérni. Az előbbiekből 4.368.407 példányt hozott forgalomba, (1911-ben 3.591.000). Gazdasági tanfolyamok nyolc helyen voltak.

A Népszövetség ily hatalmas fejlődése természetszerűleg magával hozta a központi igazgatás fokozását és támogatását. Folyó évben az elintézett akták száma 73.727 volt (1911-ben 45.297.)

A Népszövetségnek különösen két osztálya érdemel megemlítést: Népiroda és a Gazdasági Iroda. Az előbbi a tagok személyes jogi érdekeiük védelmében működik. A peres és peren kívüli jogvitás esetekben a hozzá forduló tagok díjtalan felvilágosítá-

sával a vagyoni és erkölcsi károsodástól igyekeznek megóvni. Az így igénybe vehető jogvédelmet az egész országban szervezte, amennyiben ez idő szerint 135 helyen 182 ügyvéd vállalkozott, hogy az ingyenes jogvédő munkában részt vesz.

A Gazdasági Iroda két részre van osztva. Az egyik osztály a mezőgazdasági és kisipari ügyekkel foglalkozik, másik a biztosítással. A mezőgazdasági osztály praktikus gazdasági ismeretek terjesztésével, jobb értékesítés és beszerzés módzataival foglalkozik és gazdasági ügyekben szolgál jó tanácsokkal. A biztosítási osztály egyrészt megakadályozza, hogy a gazdasági katasztrófáknak exisztenciákat megsemmisítő hatása lehessen, másrészt előrelátásra gonddosságra és takarékosagra szoktatja a népet. A folyó évben 3.525.355 korona érték lett az osztály által biztosítva. A károk azonnal likvidáltak és azonnal fizetettek a felek nagy meglegedésére.

A jelentést nagy éljenzéssel fogadták. A Népszövetség ezen nagyarányu gyarapodásábaa jelentékeny része van a nagyváradi szervezetnek is, mely most is folyton újabb és újabb tagokat vonz magához komoly, céltudatos akciójával.

Folyó ügyek.

A folyó ügyeket a szokott sorrendben letárgyalták s megállapították a csoportvezetők egy részével tartandó külön értekezlet helyét és idejét.

Örvendetes nagyváradi hír Nagyszalontáról.

A Szalontai Friss Ujság írja a következő érdekes sorokat.

Szétment a páholy.

Összeveszték a kőmivesek.

Valamikor egy pár nemes szívű, meleg lelkű emberbarát megalakította Nagyváradon a szabadkőműves-páholyt, elnevezvén azt a nagy magyar királyról, Szent Lászlórol.

Eleinte csak társadalmi egyesület volt, melynek egyetlen célja jót tenni, oda vonta mindazokat, kinek nemesen érző szive van. Csakhamar jelentkeztek azonban a paraziták, a mások erején emelkedni, kapaszkodni akarók, akiknek egyetlen érdemük, hogy a könyökük acél és hogy arcátlanságuk lebir minden akadályt s szépen lassan kezdtek tért hódítani a páholyban.

A tisztességes magyar érzésű elem persze nem bírta kozmopolita társaság térfoglalását ellensúlyozni s lassankint teljesen ezek kezébe került a vezetés. Sokáig garázdálkodtak ezek a jó urak, mig aztán nemzeti érzésű tagjai a páholyt megsokalták, az ifju törökök arcátlankodását s végre kiakolboltották őket.

A modernek Ágoston Péter vezetése alatt léptek ki s új páholyt fognak alakítani, talán „Szent Bokányi“ (?) néven.

Az új alakulásnak már lapja is van az „Uj Nagyvárad“ személyében, ami igazán méltóan képviseli azt a nemzetietlen, hazafiatal irányt, ami az új szabadkőművesek zászlajára van írva.

Érdekes ez a hír. Mi is tudjuk, hogy a nagyváradi szabadkőművesek értékesebb elemei megelégtették Agostonék hazafiatal és romboló munkáját s csak örvendetes volna, ha végre férfiasan fellépnének a kozmopoliták ellen. Hogy ez a fellépés valóban megtörtént-e már, azt még nem tudjuk, de kívánatos, hogy a Szalontai Friss Ujságnak igaza legyen.

APAGYILKOS az esküdtsek előtt.

Délelőtt.

Véres családi dráma izgalmas részletei bontakoznak az esküdtsek jelenlegi tárgyalásán. Tarnóczy Ferenc, egy suhanó kinézésű, erős kamasz a vádlott. Május 11-én verekedés közben lelőtte mostoha apját. Mellette szorong egy magas, feketeruhás asszony: özv. Bokor Albertné, az anyja, aki állítólag segített lefogni második urát és így részese a gyilkosságnak.

A tárgyalás reggel 9 órakor kezdődött. Az esküdtbíró elnöke Korn Lajos. A vádat dr. Szolnok Jenő kir. ügyész képviseli. A gyilkos Tarnóczyt, aki négy gimnáziumot végzett, dr. György Ernő, az anyát pedig dr. Grósz Imre védik.

Az elnök felolvassa a vádiratot, amelyben az ügyész a vádlottakat, mint tettestársakat szándékos emberölés büntetvével vádolta, mert május 11-én, a fiu megölte mostoha apját és a gyilkosságban az anyja is segédkezett.

Egy pillanatnyi csönd állott be. A hallgatóság sorában vidékről jött uri asszonyok is vannak.

Kicsit komikus, hogy a legkomolyabb percekben lehet hallani, amint a barna padok alatt Kugler-cukorkák borítékjait bontogatják.

A gyilkost kihallgatják.

A bíróság megkezdte a bünper tárgyalását. Legelőször az elsőrendű vádlottat, Tarnóczy Ferencet hívja föl az elnök.

Hányi-veti fejmozgatással, valami ropant durva, parasztos modorban beszél a volt gimnázista. Ha városi fiu volna, senki sem mondaná, hogy nem apacsvezér.

Persze nem érzi magát bünösnek. A mostoha apjáról van szó.

— Engem gyűlött. Nem akart iskoláztatni. Mikor az apám, Tarnóczy Ferenc meghalt, az anyám, míg én Debrecenben gimnáziumba jártam, apróhirdetés útján megismerkedett Bokor Alberttel. Megesküdtek, de Bokor Albert zsarnokoskodott. Kiakart turni bennünket a malomból.

— Sok adósságot csinált s az anyám nem tudta kifizetni. Arról pedig, hogy szerette volna az anyámat, szó sem volt. Minden veszekedés után ügyvédhez szaladt és tudtommal 30 bünügyi feljelentést tett ellene.

Az anyát igyekszik fehérre mosni. Mikor az elnök mellének szegez egy-egy terhelő momentumot, akkor félszegül markirozza a sirást.

A véres tett.

Ezután apró részletezéssel elmondják vele magát a gyilkosságot. Mindent mutatnia kell, hogyan állottak, a dorongot hogy kapta ki apja kezéből, hol álltak stb.

Délután négy órakor jöttem haza Tenkéről. Bokor Albert csak öt órakor ért oda. A konyhában elvette Szabó Verontól a kis gyermeket és játszott vele. Ahová édesanyám csak ment, mindenüvé követte. Anyám vizet hozott. Bokor szidott. Ahelyett hogy csavargasz, segíthetnél anyádnak. — Semmi köze hozzá — válaszoltam. Ő csak tovább lármázott reám. Anyyira inzultált, hogy én is káromkodtam. Erre egy ruddal fejbe vágott. A rud eltört és én megragadtam a nyakát. Pofozott, rugdosott, a küszöbnél megbotlottam. Együtt elbuktunk. A földön hemperegünk, viaskodunk. Igyekeztem, hogy felülkerüljek. Miközben kiakartam magam szabadítani, ő elővette a revolverét. A fegyvert kicsevertam a kezéből és a fejébe löttem. A tett után Tenkére mentem és önként jelentkeztem.

Elnök: Mondja meg, miért nem érzi magát bünösnek?

Vádlott: Bokor Albert támadt én reám először. Fejbe is ütött. Le akart löni. En úgy védekeztem, ahogy tudtam.

Elnök: Milyennek ismerte mostoha apját? Ugye nem volt rossz ember. Az anyjának gramofont vett s maga után érdeklődött az iskolákban.

Vádlott: Igen, de azért, hogy rosszat halljon rólam, mert nem akart tovább iskoláztatni. Sokat szeretett inni. Anyámmal mindig gorombáskodott.

Tagadja, hogy megfenyegették volna Bokort azzal, ha nem hagyja el őket, hát darabokban megy el.

Az anya nem részes.

A másodrendű vádlott az anya. Gyors beszédű asszony és bölére eresztve mesélt el első férjének halálát, majd elmondja, hogy apróhirdetés útján ismerkedett meg Bokorral, aki nagyon rosszul bánt vele kezdettől fogva.

Az elnök megkérdi, hogy hogy bánt Bokor Ferencet?

— Kocsist akart belőle nevelni és sokszor fenyegette, hogy megveri.

Elmondja a végzetes esetet. Azt állítja, hogy a rettenetes küzdelem alatt ő az utcára menekült.

Az elnök felolvassa Köteles tanu vallomását, aki látta, hogy szintén ütötte a férjét.

A tanuk.

Délután a tanukra került a sor. Lényegesebb vallomást tettek:

P. Illés László erdőőr, volt bélfenyéri lakos. Ő előtte Bokor többször panaszkodott, hogy a felesége és fia bántják őt. Fenyegették, hogy ha nem megy el, darabokra tépik. Enni nem adtak neki, sőt egyszer meg akarták fojtani, még pedig úgy, hogy befűtötték a kályhába éjjel és a csövet betömtek. A füst már majdnem megfojtotta, mikor az egyik eseléd bejött és megmentette.

Ott volt az eset után nyomban, amikor lelőtték Bokort. A seb szeme alatt volt s egy daganatot vett észre fején.

Török Bálint bélfenyéri segédjegyző csendes embernek ismerte Bokort. Neki is panaszkodott feleségére és fiára.

Biró G. István azt állítja, hogy a fiu többször panaszkodott, hogy mostoha apja milyen brutális. Ő javasolta, hogy 3000 kor. végkielégítéssel engedjék el Bokort a békesség kedvéért.

A többi tanu kihallgatása ma lesz.

HIREK

* Uj magyar bibornokok.

December 3-án a pápa konzisztoriumot tart. Ez alkalommal két új magyar bibornokot kreál. A két új magyar bibornok nem más mint dr. Csernoch János, az új hercegprimás és báró Hornig Károly veszprémi püspök, a legidősebb magyar egyházfejedelem, ki jövő hónapban üli áldozárságának ötvenéves jubileumát. Megemlítjük ez alkalommal, hogy őfelsége gróf Majláth Gusztáv erdélyi püspököt és gróf Csáky Károly váci püspököt az I. osztályú vas-koronarenddel tüntette ki.

* Főuri vendégek a püspöknél.

A püspöki palotára felvont vörös-kék családi lobogó jelzi, hogy gróf Széchenyi Miklós v. b. t. tanácsos, megyés püspöknek vendégei vannak. Pár napi tartózkodásra itt vannak a püspök testvérei és a nagy Széchenyi grófi család néhány tagja. Névszerint: Gróf Erdődy Gyula v. b. t. tanácsos és neje Széchenyi Emilia grófné, gróf Zichy Frigyes és neje Széchenyi Marietta grófné, gróf Széchenyi Rezsőné szül. Herberstein Mária grófné, Széchenyi Ilona grófné, gróf Széchenyi Antal, gróf Széchenyi Jenő, gróf Széchenyi Pál és neje Szegedy Erzsébet, gróf Erdődy Tamás.

* Az Oltáregyesület munka-délutánja.

A nagyváradai Oltáregyesület munka-délutánját a Szent László menedékházban nem ma, kedden, hanem holnapután, csütörtökön tarja meg.

* Vetítő est a Kath. Körben.

A nagyváradai Katholikus Kör szokásos vetítő előadását ma, kedden, november 26-án tartja. Ez alkalommal Kovács Kandid főgymnasiumi tanár tart érdekes előadást az „Időjövés”-ről, remek vetített képek keretében. A pompás előadás este 6 órakor lesz a kör nagytermében.

* Missió Belényesben.

Most ér véget Belényes községben a missió, amelyet P. Jámber László Jézustársasági atya tartott a katolikus hívek lelki épülésére és hitükben való megerősítésére. A missió lélekemelő eredményt mutat s Belényes község katolikus lakossága dicséretes módon vett részt abban. A templomot virágokkal igen szépen feldisznították s a missió alatt különösen a főoltár, fényben uszott. A templom úgy a szentmisék, mint az elmélkedések alatt zsufolásig megtelt; különösen az esti szent beszédek alkalmával, amikor a hívek egy része nem is fért be a templomba. A közönség felekezeti különbség nélkül vett részt az ajtatosságokon és a páter előadásain; a r. katolikusokon kívül ott volt a gör. kath. papság, a főgymnasiumi tanárok, a gör. kath. leányintézet növendékei; a vidékről is többen mentek el a missióra, köztük Gál István magyarszéki buzgólkodott a hívek lelkének üdvére. Különösen az általa tartott szent beszédek mély hatással voltak a hívekre s nem maradt szem szárazon megindító szavaira, a szt. kereszt megáldásakor tartott szent beszéde alatt. A hívek óriási számban vettek részt a szent gyónás és szent áldozásban rangkülönbség nélkül, valamint több egyházi áldás nélkül együtt élő pár lépett egyházilag törvényes házasságra. A missió sikerét és a hívek lelkiépülését és a hit-

Zongorák, pianók és harmóniumok
legszolidabban
vásárolhatók és bérelhetők
RUGÁN
zongora termében Szent János-utca 6. szám.

**Uri fehérnemű, „Fownes“
keztű, „Habig“ kalap, eredeti angol cipő, egyedüli raktár**
Róth M. utódánál.

ben való erősödését szépen jellemzi az a körülmény, hogy a missió kezdetekor érkezett Belényesbe egy vándor szintársulat és a belényesi kath. nők a missió tartamára teljesen lemondtak a színelőadások látogatásáról. Pedig Belényesben ritkán van alkalom színelőadások élvezésére. A hívek nevében az egyháztanács, Széles Elek plebános vezetése alatt köszönetet mondott a missiót végző P. Jámornak odaadó buzgalmaért és fáradozásáért. P. Jámor László, Müller Lajos rendtársával, aki Hosszupályiban tartott missiót, jelenleg Tasnádon folytatják áldásos működésüket.

* A hatósági tejszolgáltatás.

Nagyvárad város tanácsa, tudvalevőleg, elfogadta a tejközpont részvénytársaság azon ajánlatát, hogy legalább addig, míg a városi tejkezelésre megjön a miniszter jóváhagyása, a város az általa lekötött tejmenyiséget adja át nekik s ők a saját tejmenyiségükkel együtt a városi tejmester kezelése alatt hozzák forgalomba. Ez ellen Kőszeghy József v. főmérnök azt az előterjesztést tette, hogy a város ideiglenes tejközpontja ezen tejmenyiség kezelésére nem alkalmas, mert a város jelenlegi berendezésével napi 2000 liternél több tejet nem lehet kezelni. Ebben a kérdésben tegnap rendkívüli tanácsülés volt, amelyen Gerő Ármin főkapitány előterjesztette a városi tejmester észrevételeit a főmérnök beadványára. Eszerint téves az, hogy a város felszerelése napi 2000 liter tej kezelésére elég csupán, mert óránként 2000 liter kezelésére megfelelő. A kannák és üvegek elhelyezésére is elég az ideiglenes helyiség, mert az egész tejmenyiség nem egyszerre érkezik be és megyszéjjel. A csatornázásra azonban szükség van. A tanács a főmérnök aggályait ezáltal eloszlatva látja s utasítja a város mérnöki hivatalát, hogy a csatornázás tervét sürgősen készítse el.

* **Katonai hírek.** A király Placskó Lajos 101. gyalogezredbeli segédorvos helyettes tartalékos segédorvossá nevezte ki.

* **Még mindég nincs költségvetés.** Bihar megye idei költségvetése még mindég nem jött vissza jóváhagyva Budapestről. A vármegye türelmetlensége egyre nő. Fráter Barnabás alispán, aki a legtörelmesebb tisztviselők egyike, már szintén kezdi elveszíteni türelmét. Tegnap ismét Budapestre utazott, hogy tájékozzódjék a költségvetés felől. Ez az útja az alispánnak legalább a 12-ik és még hány hivatalos feliratban, magánlevelekben sürgették ezt a számadást, úgy az alispán, mint Miskolczy Ferenc főispán, de meg a képviselők, meg sem lehet állapítani. A költségvetés ezek dacára sem jött le. A vármegyén ilyen állapotok még sohasem voltak, sőt az egész országban sincs ehez hasonló. Legközelebb új alapot fognak beállítani a költségvetésbe a következő címmel: A költségvetésnek a minisztertől leendő kisürgetésére létesített alap. Kiadás 10000 korona.

* **Fenyeget a kolera.** A balkáni harcra a gyilkos golyók mellé társul szegődött a kolera réme. Az egymás ellen küzdő seregeknek közös ellenségük egyformán pusztít mindkét táborban. A veszedelem oly nagy arányokat öltött, hogy félős, vajjon nem fogják-e behurcolni a rém bacillusait hozánk is. A belügyminisztertől tegnap ebben a dologban rendelet érkezett úgy Bihar vármegye, mint Nagyvárad város törvényhatóságához. A rendeletben a miniszter a veszedelem felépésének megakadályozása végett a legmesz-

szobb menő óvintézkedéseket rendeli el. Mint értesülünk a miniszter rendeletének végrehajtása nem okoz nehézségeket, mert mindkét törvényhatóság területén épen a kolera ellen vannak foganatosítva legjobban az óvintézkedések.

* **Ingyen gyógyszer és orvos a vármegyén.** Mint a Tiszántúl megírta Bihar vármegye ügyviteli osztályrendeletét módosítani fogják a statusrendezés törvényének megfelelően. Az új szabályrendeletnek egyik lényeges pontja lesz a megyei alkalmazottak gyógykezelésére és gyógyszer kiadására vonatkozó része. Az új szabályrendelet szerint a XI. fizetési osztálybeli tisztviselők, a napidijas irnokok és a szolgák a vármegye részéről ingyen orvosi kezelésben részesülnek. Ugyiszintén díjtalan lesz a gyógyszer is. A vármegyének ez az intézkedése igen humánus és méltányos, mert épen azokon az alkalmazottain segít, akik a leggyengébben vannak javadalmazva. Csak aztán a miniszter keresztül ne huzza a vármegye intézkedését.

* **Kézügyességi iskola megnyitása.** Vasárnap délelőtt nyitotta meg dr. Moskovits József iparkamarai elnök azt a pompás iskolát, amely a kézügyesség fejlesztését a kézi ipar megkedveltetését célozza. Az iskola tanfolyamokból fog állani, melyek valószínűleg 3 hónapos időszakosok lesznek. Vezetője Ardos Frigyes főrealiskolai tanár, aki kiváló szakképzettséggel és igazán bámulatos ambícióval működik ezen a téren, úgy, hogy több városban eltöltött munkálkodásával országos nevet nyert. Ardos Frigyes legutóbb Munkácson rendezett ilyen tanfolyamot s növendékei által készített gyönyörű tárgyakból kollektív kiállítást rendezett, amelynek bámulatos művészetéről meglepetéssel szóltak a megnyitáson megjelent vendégek. A tanfolyam igen üdvös, kitűnő kereseti forrást ad a nők kezébe is és olesó. Bővebbi feltételeit pár nap múlva közöljük.

* **Csőd.** A nagyvárad királyi törvényszék mint csődbírság most közli, hogy Scherber Mór bélfenyéri kereskedő csődbe jutott.

* **Agyonverte a feleségét.** Tegnap délután megbotránkoztató családi dráma játszódott le Bálnagyvaroson. Matyika Ilés földmives Bélben járt, mialatt fiatal felesége egyedül őrizte a házat. A férj távollétét kihasználta egy bálnagyvarosi legény és annyira udvarolgatott a menyecskének, hogy észre sem vette, mikor a férj betoppant a házba. A férj, aki arra várt, hogy a felesége tárt karokkal fog elébe futni a már elfogalt karok láttára roppant haragra lobbant. Matyika a konyhából egy súlyos fazekat kapott fel és azzal rontott feleségére, aki ijedtében az udvarló hátmögé húzódott. Az udvarló azonban nem akart osztozni az ütlegekben és az első bevezető után kerekelt oldott. A dühös férj ezután addig ütötte a fazékkal a felesége fejét, míg a szerencsétlen asszony halva nem terült el a földön. A gyilkos férjet tartóztatták a csendőrség.

* **Veszedelemben a feketetői hid.** A feketetői körözshidat az év elején adták át a forgalomnak és máris veszedelem fenyegeti. A jelenlegi magas vízállások folytán a különben még meg nem állapodott talajon ugyanis olyan változások állottak be, amelyek veszélyeztetik a hidat. A lakosság a tapasztalt változásokról jelentést tett a főszolgabíróknak, akit arra kérnek, hogy sürgősen intézkedjék a veszedelem elhárítása iránt.

* Lányi hadnagy nem repült.

Hirt adtunk annak idején arról, hogy Lányi Antal itt akarja letenni a pilótavizsgát. Az egyik budapesti lap azt írja, hogy vasárnap Lányi hadnagy Nagy-Váradon felszállt és több produkciót végzett. Utána jártunk a dolognak s megtudtuk, hogy Lányi hadnagy vasárnap nem röpült fel s vizsgáját egyelőre elhalasztotta.

* **Zsur a Vigadóban.** Zsur volt a Vigadóban vasárnap délután. Teazsurt rendezett az izr. nőegylet. Meg kell állapítani, hogy az ilyen délutáni teával összekötött, cigányzenés, fényes zsurok a legmodernebb mulatságok. Nincs bennük éjszakázás és ez óriási előnyük. Különbözőn kitűnően sikerült zsur volt, amelyen drágasága mellett is sokan vettek részt. Hamza Gyuszi muzsikált. Az öltözékek teljesen báliak voltak a férfiaknál, míg a hölgyek szinte feltűnően könnyű délutáni zsura illő toilettekben csillogtak.

* A tüdővész ellen védekező egyesület Nagyszalontán.

Tegnap alakult meg Nagyszalontán a Tüdővész ellen védekező egyesület, mintegy 4-500 ember jelenlétében. Az alakuláson elhatározták, hogy védnökül többek között gróf Tisza Istvánt, gróf Tisza Kálmánt fogják felkérni. Az egyesület elnökéül Csanády Jenőt, titkárnak Medzihrádszky Gáspárt és jegyzővé H. Fekete Pétert választották meg.

* Gyógyszerészeti szükségletek szállítása.

Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a cs. és kir. közöshadsereg 1913. évi gyógyszerészeti üzemi szükségletének szállítására vonatkozó pályázati hirdetmény a „Budapesti Hírlap“ f. évi november hó 26-iki számában fog megjelenni. Nagyvárad, 1912. november hó 24. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: dr. Moskovits József elnök, dr. Sarkadi Lajos titkár.

* Gyerekek háboruja.

Piskolt községben a gyermekek bolgár-török háborut játszottak tegnap. Balog József volt a törökök vezére, Turgyai József pedig a bolgároké. Turgyai a játékhoz kihozta apja fegyverét is, amelyről nem tudta, hogy töltve van. A harc hevében a kis Turgyai elsütötte a puskát és a golyó vállon találta Balogot, aki eszméletlenül esett össze. Beszállították a debreceni kórházba. Állapota reménytelen.

* **Rendőrségi hírek.** A rendőri sajtóiroda jelenti: F. hó 24-én razzia tartottak, mely alkalommal 39 hajléktalan egyént fogtak össze. Többnyire illetőségű helyükre toloncolták őket. — Katz Miklós Berdach Jenő fogtechnikus műhelyéből 3 drb. foghúzóhoz használt harapófogót elloptott. A rendőrség tetten érte, éppen akkor, amikor eladásra kínálta ezen eszközöket. Letartóztatták. — Paczalos Pável József már 65 éves. Ebből az időből 35 évet különböző fegyházakban töltött el. Agg-sága dacára még mindig nem javult, mert tegnap délután Zöldfa-utcában levő Nagy Sándor férfiruha kereskedőtől egy téli kabátot lopott el. Letartóztatták.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdeklükben **Dr. Kállay** jogi szemlérluma után készülnek Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. (Calvin-tér mellett). Telefon 125-38. Telefon 125-38.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Oriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **Aszódi** olcsó karácsonyi vásárja **Kossuth utca Sas-palota.** A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít póstán Magyarország bármely állomására a közkedvelt **Aszódi-cég.** Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriási tiroli maroni, olaszogyoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kintinó izű thea-sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó árért. Dús választék **karácsonyi és újévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyüleből, melyből próbarendelést méltóztatassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** triezti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióközlöt **Cukorka Király** Keri-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

x **Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körözs felőli oldalon modern három szobás lakás** mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **Jóízű ember** kávé, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a **FIUMEI kávébehozatalnál** vásárol Rákóczi-ut, Bazár-épület. **Telefon az egész megyére 637. sz.**

x **Női chevreaux** v. box cipő 7 kor, férfi box cipő 8 kor, chevreaux 9 kor, fiú box cipő 7 kor. 35—39 számig finom női fél cipő 5 kor, nyú szőr kalap 5 kor. állandó parti vételek Feketénél Elite-kávéház mellett. Calosnik nagyon olcsó árban.

x **Karaguly E.** úri szabó-üzletét november hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttmann-házba áthelyezte.

x **EGY HÁZ** Szaniszló-utcán pénz nélkül megvehető. Cim megtudható a kiadóhivatalban.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Óssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, Rákóczi-ut (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, szép irodalmi és ifjúsági könyvekben, valamint legújabb művészeti lapokban.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor. a-lino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégneél szerazhetők be.

x **Szent László** nyomdában 14—15 éves írni-olvasni tudó leány kijárónak felvétetik.

x **Cirokseprű eladás.** A Bihar-megyei Gazdasági Egyesületnél a házi-ipar tanfolyamokon készített cirokseprűk eladatnak, miről a vásárolni szándékozók azzal értesítjük, hogy egy darab fanyéllal ellátott három varrásos cirokseprű ára 38 fillér, 5 darab ára 1 korona 80 fillér. Ezen árak az Egyesület székházában (Bunyitayliget) átvéve értendő.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szobás mellékhelyiségekkel álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **TUZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutnál.

x **A Rose-nyelviskola felvételi irodája.** A Rose-nyelviskola folyó évi november hó elseje óta felvételi irodát tart fenn Rákóczi-út 3. sz. alatt, a hol az érdeklődő közönségnek az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálnak. A nyelviskola tanfolyamára bármely órán be lehet iratkozni.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Tengerész Kató.
Szerda: Tengerész Kató.
Csütörtök: Limonádé ezredes.
Péntek: Rablólovag.
Szombat: Kis gróf.
Vasárnap délután: Boszorkányvár, este: Ostrom.

Tengerész Kató.

Nem lesz belőle kasszadarab. Legnagyobb hibája, hogy egyáltalában nem érdekes. Befejezetlen is, de nem is kívánjuk a befejezését. A szerepek közt sincs olyan, amely vonzóvá tenné a darabot. A címszerepet csak igazán jó szubrett tehetné elfogadhatóvá. Lányainak nem sikerült, pedig nagyon igyekezett. Kabos sem használta ki eléggé a kasár ezredorvos szerepét, néha mulatságos volt, máskor olyan hangulatban játszott, mintha mozgósítási parancs lett volna a zsebében. Medgyaszai és Tompa igen ügyesen játszottak. Medgyaszainak néhány szép énekszámja is volt. Leőwey, Hunyady, Szarvasi, Binder több-kevesebb, t. i. az első kettő több, az utóbbi kettő kevesebb — sikerrel játszottak. Sebestyén Irma nagyobb szerepében elég szép sikert aratott, csak a táncára kell jobban ügyelnie. Kovács Hanna, Medgyaszainé és Vankné is jók voltak.

A darab zenéje szép, ha nem is valami eredeti, Jarnó György egészen rosszat nem is tudna írni, de jobbat már írt. Egy pár szép kardal van benne. Rendezés, vezetés, jó volt. Nagyobb sikert jobb darabbal sem igen lehetett volna elérni, mert a közönség hangulata a napi események hatása alatt meglehetősen nyomott volt. Inter arma silent Musae.

Limonádé ezredes. Nagyváradon szokatlan dolog, hogy egy operett oly szép sikert érjen el, mint a Harsányi—Vince nagyszerű énekes bohózata, a Limonádé ezredes. A kitűnő darab csütörtökön újra színrekerül. A főszerepeket ezuttal is Leőwey, Horváth Mici, Görög Olga, Medgyaszai, Tompa, Kabos játsszák.

SZÉPORT

Az utolsó versenynap.

Vasárnap játszották az őszi szezon befejező metsét a Sportpályán. A kivételes enyhe időjárásban az utolsó terminusig lehetett játszani.

Idegen egyület ugyan nem lehetett lekötöni e napra, de a NAC-nak olyan nagy játszó gárdája van, hogy aktív játékosai közül két jó csapatot tudott kiállítani, kik bucsuzóul élvezetes játékban részesítették a football nagyszámában megjelent híveit.

A zöld csapatban a NAC dreszben a főcsapat elitje játszott, míg a kék csapat a NAC II. és az ifjúsági csapat legjobb erőiből állott Oblathal és Kovácsossal megerősítve.

A főcsapat handicepelve volt azzal is, hogy 4 goal előnyt adott a NAC II-nek. A kipróbált jeles csatársor azonban már az első félidő közepén ledolgozta a hátrányt, azután az ifjabb csapatot is engedte pár szép akció bemutatására, míg a másik félidőben újabb 5 goalal mutatta meg fölényét.

Az első csapatban Strasser brillirozott, jók voltak még Kürschner, Szkriván hátul Máthé, Hirsch szokott nagy formájában volt. A II-ik csapatban főleg Simi és Bráhm váltak ki, míg Oblath a kitűnő balszélső fenomenális védelmet produkált ügyes, gyors mozdulatával. Humoros hangulatot keltett Szkriván toilette zavara.

E versenynyel egy változatos, és bő program szezont nyer befejezést, melynek az angolok szereplése, a városközi mérkőzések és az ezüst labda verseny voltak a legemlékezetesebb eseményei. Most már a tavaszig nem puffog a Szkrum labda, de azért nem borul téli álmom a sportpályára, mert nem sokára a jeges síkján Halifax hívei fogják a téli sport örömeit kergetni, nyüzsgő mozgást és életet árasztva szét a zajhoz és lármához szokott versenypályán.

A NAC a bajnokság élén.

Debrecen két rivalis csapata a DKASE és DTE vasárnap délután mérkőzött Kelet-magyarország bajnokságáért. A döntő fontosságú mérkőzést a DKASE csapata nyerte meg 4:2 arányban s ezzel fölébe kergette a DTE-nek, amely eddig veretlenül tartotta Debrecenben a hegemoniát. A NAC jelenleg 14 ponttal vezet, goal aránya 49:4. A bajnokság második helyén van a DTE 12 ponttal 28:8 goal aránnyal, harmadik helyen a DKASE ugyancsak 12 ponttal azonban 24:10, tehát rosszabb goal aránnyal.

SZERKESZTŐI PÓRTÁZS

T. munkatársainkat kérjük, szíveskedjenek egy a naptár, mint a karácsonyi melléklet részére szánt dolgozataikat minél előbb hozzánk juttatni.

TÁVIRATOK

Merénylet a helytartó ellen.

Trieszt, nov. 25.

(Saját tudósítónktól.) Zárabban Attems gróf, helytartó ellen ma tüntetés volt és az egyik tüntető rálőtt. A golyó megsebezte a helytartót. A rendőrök kardlappal verték szét a esődületet. A tömegből rálöttek a rendőrökre. Többen megsebesültek. A lázítók vezérét elfogták.

Edl Prizrendben.

Bécs, november 25.

(Saját tud.) Edl lovag baj nélkül érkezett meg Prizrendbe. A konzult nem találta ott. Legvalószínűbb az a hír, hogy az eltűnt konzul lóháton akart Durazzóba jutni s utközben érte valami szerencsétlenség, mert Durazzóba sem érkezett meg.

Hol a konzul?

Bécs, nov. 25.

(Saját tud.) A külügyi hivatalhoz ma érkezett meg Edl lovag jelentése az eltűnt prizrendi konzul ügyében. A lovag lent járt Üszkübben s megtudta, hogy Prohászka Rakics szerb miniszteri titkárral indult el Prizrendből. De Üszkübbe már nem érkezett meg a titkárral. El akart menni (t. i.) Edl Prizrendbe, de a szerb hatóságok azt mondták, hogy vasutal lehetetlen odajutni, oly rossz az állapot. Erre Edl lóháton indult el.

Gyilkosság a fővárosban.

Budapest, nov. 25.

(Saját tudósítónktól.) Az Amazon-utcában Petry Zsigmond család perpatvarból kifolyólag rálőtt feleségére és anyósára. Petryt letartóztatták.

Orosz mosoly.

Pétervár, nov. 25.

Dumakörökből jelentik: Sassinow beszélgetett a francia nagykövettel és mosolyogva tette meg megjegyzéseit a monarchiából érkező hírek hallatára.

— Nem hiszem, ugymond, hogy a monarchia engedi elmérgesedni velünk való viszonyát. Hiszen ön tudja, mily barátságos jelenleg a német-országi viszony és én azt hiszem, hogy az osztrák-magyar és az orosz érdekeket is igen simán ki lehet egyenlíteni.

Tüntető orosz diákok.

Varsó, nov. 25.

Több száz orosz diák ma zajos tüntetést rendezett az osztrák-magyar konzul palotája előtt. A rendőrség szétverte a tömeget és többeket letartóztatott.

Szerb-német tanácskozás.

Belgrád, nov. 25.

Hatwig porosz követ ma hosszasan tanácskozott Péter királlyal. Utána szerb minisztertanács volt, melytől igen fontos döntést várnak.

KÖZGAZDASÁG

A gazdasági egylet ülése.

A Biharmegyei Gazdasági Egylet igazgató választmánya f. évi november hó 24-én Markovits Antal elnökle alatt gyűlést tartott, melyen jelen voltak még: Tegedy József, Des Echerolles Kruspér Sándor, Papp Imre egyleti alelnökök, Busits József, Csapó Dezső, Cserneczky József, Czobel Adolf, Fráter Barnabás, Gaszner Károly, Gyémánt Mihály, Janesó Lajos, dr. Karácsonyi János, Kasztl Sándor, Kiss Ernő, Markovits Károly, Merza Jenő, dr. Molnár Imre, Molnár Imre kir. gazd. felügyelő, Nádányi Miklós, Nagy Sándor, Olasz Elemér, Papp Elemér, Székely Sándor, Weingärtner Andor titkár.

Az egyleti titkár referálása alapján a választmány elhatározta, hogy a házi ipari tanfolyamok sikerének biztosítása érdekében sürgősen intézkedik.

A kisgazda közönség érdekében a tél folyamán tartandó gazdasági szakelőadások tervezetét a választmány megállapította, mely szerint 30 községben 60 előadást fog tartani a gazdaság különböző kérdéseiből.

Az aranka terjedés meggátlása tárgyában felir a földművelésügyi miniszterhez, hogy a lucerna magvaknak a nyílt piacon való árusítását szintén ellenőriztesse.

Biharmegye alispánja Győrvmegye törvényhatóságának a külső gazdasági események helyváltozás idejére nézve a földművelésügyi miniszterhez intézett feliratát véleményezés végett áttette. Igazgató választmány Győrvmegye határozatával szemben a költözködési időre nézve január 1 mellett foglalt állást.

Elhatározta a választmány még, hogy műtrágya közvetítésével is foglalkozni fog, mely célból megbizta az elnökséget, hogy lépjen összeköttetésbe a műtrágya értékesítő szövetkezettel.

A nagyszalontai gazdakör megkeresésére elhatározta a választmány, hogy fenállásának 25 éves évfordulója alkalmával a jövő évben Nagyszalontán rendezendő kiállításukat támogatja sőt készséggel részt is vesz benne.

Az egyesületnél ujonnan rendszeresített segéd-titkári állásra a választmány 16 pályázó közül Csapó Ferencet választotta meg.

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—

Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közúti vasút	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGHÍVÓ

A Moskovits Farkas és Társa cipő és csizmagyár r.-t. 1912 december hó 8-án d. e. 11 órakor Nagyváradon, Kossuth Lajos utca 3. szám alatt a vállalat irodahelyiségében megtartandó

rendkívüli közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság előterjesztése — a mérleg és számadások bemutatása mellett — a vállalat helyzetéről.

2. Javaslat a részvénytőke lebélyegzése, összevonása és ezzel egyidejűleg egy millió korona értékű elsőbbségi részvények kibocsátása iránt.

3. Az alapszabályok 1., 4., 6., 7., 9., 13., 18., 20., 22., 23., 25., 28. és 29. §-ának módosítása.

4. Az igazgatóság és felügyelő bizottság lemondása illetve egyes tagjainak a megbízás lejárt előtti felmentése.

5. Igazgatóság és felügyelő bizottság választása.

Nagyvárad, 1912. november 25.

Az igazgatóság.

Kivonat az alapszabályok 15. §-ából.

Minden részvényes, aki a közgyűlésen személyesen vagy helyettesen által megjelenni kíván, tartozik a közgyűlés napját megelőzően 3 nappal részvényeit a még le nem járt szelvényekkel együtt vagy a részvények letéti jegyeit a vállalat pénztáránál vagy a Biharmegyei Takarékpénztárnál Nagyváradon Kossuth Lajos-utca letéti helyezni. A letétről a részvényesek elismervényt kapnak és ezen elismervény a közgyűlésen való részvételre igazolvánnyul szolgál.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

A Biharmegyei Gazdak Áru és Hitelintézete r.t.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000,000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5^o0-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitól váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyó- és házakra és földbirtokokra.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s
Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Töleky-utcza 3-ik szám, Telefon 172.

Hanincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel DARABONT GY. és TÁRSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Legujabb!

Ha hegedülni óhajt megtanulni, rendelje meg a tisztán kidolgozott, remek hangu, domboru hegedüt, tokkal, 16 drb. felszereléssel és mesés ajándékkal együtt **csak 12 koronáért**

Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY” országszerte elismert elsőrendű hangszerárúházában Budapest, József-körut 15.

Pényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házszámra.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,
é v l á m p á k

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok
1/2. lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

Ajánlja 1 héttben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.

Árjegyzék kívánatra. Saját ház.

M. kir. lőpor-áruda
Vadászfegyverek
Revolverek
Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények
TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Legolcsóbb bevásárlási források!

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Telekí-u. 9. Dr. Nemes ház. Villanyos megállóhely.

Órákban állandó nagy raktár.

Hallatlan

olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utcza sarok, Schvare Farkas-féle házban.

Czukrász

sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldők, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedálás.

Molnár János cukrász
Kolozsvári-u. 50.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szakutóddal a leppontossággal elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden stílusban és kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elegendő, hogy a t. urak közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Haus Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyszereleéseket és jókarbantartását.

TELEFON 1038. sz.

Mayer Lajos

kárpitos és díszítő
GYAR-U 1 SZÁM.

Elvállal minden szakmába vágó munkát jutányos árban. Levelezőlap meghívásra azonnal jövök. Állandóan készmunka kapható.

Alapítotott 1893. Freund Benjámín Alapítotott 1893.

műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut, Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakítása miatt, a teljes raktáramat kiárítottam eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkal órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműket, kina ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

HA A KOSSUTH-

utcába vezetni utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munkáanyagokban.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál

Rákóci-ut

Telefon. 630.

Alapítotott 1895-ben.

Deo Adiuvante!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Vár, Alapi-utca 10. szám.

Alapítotott 1895-ben.

Szántó Dezső

első

nagyvárad

REDÖNY-

GYÁRA Rulikovszky-ut

TELEFON 491.

Izsák Lúdia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országsszerte nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint.

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Fűző üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa

fűszer, esemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Telekí-utca sarok.

Szolid üzlet

többet nem ad, de kevesebbet sem.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK

pénzünket idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUTZ JÓZSEFNÉL

Akadémia-u. 1. sz.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits-palota

Biharmegye és N.-Vár város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabírók és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits-palota

Biharmegye és N.-Vár város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabírók és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

Csoda elárusítás!!!

Partiha vettem, szőnyeg, ág és asztal garnitur, rumburger vászon, selem és csipke dolgokat.

Félárba árusítom.

Löwinger Márton

versenyáruhaza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál,

Kossuth Lajos-utca 18.

Az összes alkatrészek állandóan raktáron.

TELEFON 1038. szám.

Petry Árpád

órák- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Taroly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakzerű javítása elfogadtatik.

Alapítotott 1880-ban

Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál

Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntőde

NAGYVÁRAD,

Sánc-utca 22. sz.

PENGZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.)

NAGYVÁRAD,

Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint úri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

A NOVEMBERI költőzködésekkor a legolcsóbb

HIRNM. és FIA

villamossági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54. Telefon 10-54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett kések és köszörűldéje

Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindentféle speciál köszörűldéseket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyíró gépet, zsillette és mindentféle más borotvák köszörűldését pontosan eszközi.

Moly irtó szerek

rovarpor, poloska tinktura, s többféle háztartási cikkek

parket beeresztő

viaszok kaphatók

VADÁSZ ALBERT

„Angyal” drogueriában

BEMER-TÉR.

Fotbal cipők, gumi térdvédők,

dresszek a legolcsóbban kaphatók

Lefkovits és Kácsér

Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat

áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek

világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Reisinger József

mechanikai gép és fegyverjavító műhelye

Sas palota zöldfa passzáz,

ahol a legprecízebb eszterga és gépmunkák készülnek.